

Kertomusluonnoksesta annetut lausunnot

15/2018 Kotoutumiskoulutus 348/54/2016

Opetushallitus, 16.8.2018.

Työ- ja elinkeinoministeriö, 20.8.2018.

Valtiontalouden tarkastusviraston lausuntopyyntö 348/54/2016

Opetushallituksen lausunto Valtiontalouden tarkastusviraston Kotoutumiskoulutuksen tuloksellisuus -tarkastuskertomuksen luonnoksesta

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) on pyytänyt muun muassa Opetushallitukselta lausuntoa Kotoutumiskoulutuksen tuloksellisuus -tarkastuskertomuksen luonnoksesta. Tarkastuksen kohteena oli oppivelvollisuuden ylittäneiden maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus, ja sen tavoitteena oli arvioida, miten tuloksellista työ- ja elinkeinohallinnon järjestämä kotoutumiskoulutus ja siihen sisältyvä aikuisten maahanmuuttajien kielikoulutus on ollut. Kotoutumiskoulutuksen tuloksellisuutta arvioitiin koulutushankintojen taloudellisuuden, koulutusten kattavuuden ja koulutukseen ohjaamisen sujuvuuden näkökulmista. Koulutuksen vaikutuksia arvioitiin erityisesti koulutukseen osallistuneiden saavuttaman kielitaidon tason perusteella. Opetushallitus toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Opetushallitus näkee kaikki tarkastuskertomusluonnoksessa esitetyt suositukset tärkeinä ja perusteltuina. Erityisen kannatettava on suositus kehittää kotoutumiskoulutuksen vaikutusten seuranta siten, että TE-hallinnon tietojärjestelmiin kerättävää tietoa voidaan paremmin hyödyntää kotoutumiskoulutukseen ohjaamisessa ja vaikuttavuuden arvioinnissa. Tällä hetkellä omaehtoisen koulutuksen piirissä olevien kotoutujien tietojen saanti on ollut oppilaitoksille haasteellista.

Opetushallituksen mielestä suositus koskien arviointia kotoutumiskoulutuksen uusien käytäntöjen ja muiden kotouttamistoimenpiteiden vaikuttavuudesta työllistymisen ja kielen oppimisen näkökulmasta on tärkeä erityisesti siitä näkökulmasta, että kotoutumiskoulutuksen järjestäminen siirtyy maakuntien vastuulle. Arvioinnista saatava tieto hyvistä käytännöistä ja vaikuttavista toimenpiteistä vahvistaisi uusien toimijoiden osaamista.

Opetushallitus näkee ensiarvoisen tärkeänä suosituksen kotoutujien kielitaidon testaamisen järjestämisestä vertailukelpoisen tiedon saamiseksi TE-hallinnon käyttöön. Tieto siitä, miten hyvin maahanmuuttajat ovat oppineet kieltä eri koulutuspalvelujen tuottajien kotoutumiskoulutuksissa on tärkeä paitsi kotoutujien yhdenvertaisten oppimismahdollisuuksien näkökulmasta, myös kotoutumiskoulutuksen laadun varmistamiseksi.

Lisäksi Opetushallituksen näkökulmasta aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen osalta tulisi pohtia seuraavia näkökulmia, joita VTV:n raportissa ei ole käsitelty:

16.8.2018

OPH-1711-2018

Aikuiset turvapaikanhakijat eivät toistaiseksi voi osallistua työvoimakoulutuksena järjestettävään kotoutumiskoulutukseen, jolloin he joutuvat eriarvoiseen asemaan suhteessa muihin maahanmuuttajiin. Sama ongelma koskee kotivanhempia, senioreita ja tukea tarvitsevia aikuisia maahanmuuttajia, jotka eivät kykene täyttämään kotoutumiskoulutukseen osallistumisen ehtoja.

Opetushallitus huomauttaa lisäksi, että Opetushallitukseen tulleiden yhteydenottojen perusteella TE-hallinnon koulutusten tarkka tuloksellisuusseuranta on johtanut siihen, että kotoutujia siirretään seuraaviin koulutusmoduuleihin liian heikolla kielitaidolla, mikä on lisännyt heidän psykososiaalista kuormitustaan.

Opetushallitus pyytää niin ikään kiinnittämään huomiota siihen, että huolimatta raportoidusta kotoutumiskoulutuksen tuloksellisuudesta kilpailutukseen perustuva hankintamenettely on haasteellinen koulutuksen laadun ja pitkäjänteisen kehittämisen sekä työnantajayhteistyön näkökulmasta. Kuten raportista käy ilmi, hankintakoulutuksessa vaatimukset sekä hinnan ja laadun suhde vaihtelevat ELY-keskusten välillä. Hankintana toteutettava koulutus luotiin aikanaan tilanteeseen, jossa sitä pystyttiin suuntaamaan niille alueille, joilla kulloinkin oli koulutustarvetta. Tällä hetkellä koulutustarve on kuitenkin jatkuvaa. Nykyinen hankintaprosessi on lisäksi työläs sekä koulutuksen toteuttajien että hallinnon näkökulmasta. Siksi aikuisten maahanmuuttajien koulutus tulisi saada osaksi muuta koulutusjärjestelmää. Uudistuksen myötä koulutus voitaisiin rahoittaa valtionosuutena ja opiskelijat voitaisiin ottaa koulutukseen ilman odotusaikoja. Näin voitaisiin huolehtia paremmin myös aikuisten maahanmuuttajien koulutuksen laadusta säätämällä myös sen opettajakelpoisuudesta.

Pääjohtaja

Olli-Pekka Heinonen

Opetusneuvos

Katri Kuukka

Valtiontalouden tarkastusvirasto

LAUSUNTO 20.8.2018

VTV:n lausuntopyyntö 30.7.2018

Kotoutumiskoulutusta koskeva tarkastus

Valtiontalouden tarkastusvirasto on toteuttanut kotoutumiskoulutusta koskevan tuloksellisuustarkastuksen ja pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriön lausuntoa kotoutumiskoulutuksen tarkastuskertomus- ja muistiolounnoksiin. Tarkastusviraston lausuntopyynnössä todetaan, että lausuntopyynnön tarkoituksena on erityisesti varmistaa, että kertomukseen ei sisälly asia- tai tulkintavirheitä, joilla olisi vaikutusta tarkastuksen kannanottoihin, sekä kuulla työ- ja elinkeinoministeriön näkemys tarkastusviraston alustavista kannanotoista.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteaa, että tarkastus on hyvin toteutettu ja tuottaa arvokasta tietoa kotoutumiskoulutuksen kehittämisen pohjaksi.

Tarkastusvirasto esittää alustavina suosituksia seuraavia toimenpiteitä:

1. Työ- ja elinkeinoministeriön tulisi kehittää kotoutumiskoulutuksen vaikutusten seurantaan siten, että TE-hallinnon tietojärjestelmiin kerättävää tietoa voidaan paremmin hyödyntää kotoutumiskoulutuksen ohjaamisessa ja vaikuttavuuden arvioinnissa;
2. Työ- ja elinkeinoministeriön tulisi teettää arviointi kotoutumiskoulutuksen uusien käytäntöjen ja muiden kotouttamistoimenpiteiden vaikuttavuudesta työllistymisen ja kielen oppimisen näkökulmasta;
3. Työ- ja elinkeinoministeriön tulisi järjestää kotoutujien kielitaidon testaaminen siten, että TE-hallinnolla olisi käytettävissä vertailukelpoista tietoa siitä, miten hyvin maahanmuuttajat ovat oppineet kieltä eri koulutuspalvelujen tuottajien kotoutumiskoulutuksissa.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että kotoutumisen edistämässä on viime vuosina pyritty kehittämään vaikuttavuuden seuranta ja arviointia. Tarkastusviraston kannanotot kotoutumiskoulutuksen vaikuttavuuden arvioinnin kehittämiseksi vastaavat näin ollen kotouttamisen kehittämisen yleisiä tavoitteita. Käynnissä on parhaillaan myös maakunta- ja kasvupalvelu-uudistukseen liittyvä valmistelu, joka sisältää myös esimerkiksi tiedolla johtamisen käytäntöjen ja asiakastietojärjestelmien kehittämistä.

Työ- ja elinkeinoministeriön mielestä tarkastusviraston alustavat suositukset ovat sisällöllisesti oikeansuuntaisia, ja ministeriö tulee edistämään niitä jatkovalmistelussa. Samalla ministeriö toteaa, että käytännön toimeenpanon kannalta tulee ratkaistavaksi useita kysymyksiä, kuten esimerkiksi se, miten yksityiskohtaista henkilötietoa TE –hallinnon tietojärjestelmiin pystytään keräämään. Lisäksi toimeenpano tulisi joiltakin osin, esimerkiksi kielitaidon testauksen osalta, edellyttämään lisäresursseja.

Työ- ja elinkeinoministeriö toimittaa tarkastusviraston pyynnön mukaisesti teknisluonteiset korjaus- ja täsmennysesitykset erillisenä tiedostona.

Marja-Riitta Pihlman
osastopäällikkö

Laura Perheentupa
erityisasiantuntija

Liite

Valtiontalouden tarkastusviraston lausuntopyyntö 30.7.2018
Kotoutumiskoulutuksen tarkastus; teknisluonteiset korjaus- ja täsmennysesitykset